

ת"פ 67371/05/20 - מדינת ישראל נגד י.ד. בוקובזה בע"מ, פארג' חמזה - בעצמו

בית משפט השלום בבאר שבע
ת"פ 67371-05-20 מדינת ישראל נ' י.ד. בוקובזה
בע"מ ואח'

לפני בעניין: כבוד השופט, סגן הנשיא אבישי כהן
המאשימה מדינת ישראל
נגד הנאשמים ע"י ב"כ עוה"ד קורל מויאל
1. י.ד. בוקובזה בע"מ
2. פארג' חמזה - בעצמו
ע"י ב"כ עוה"ד נטלי פוריאן

גזר דין

רקע

1. הנאשם הודה והורשע בכתב אישום מתוקן המייחס לו ולנאשמת 1, - **61 עבירות של ניכוי מס תשומות מבלי שהיה לו לגביו מסמך כנדרש לפי סעיף 38 לחוק** וזאת במטרה להתחמק או להשתמט מתשלום מס בנסיבות מחמירות, עבירות לפי **סעיף 117(ב)(5) בצירוף סעיף 117(ב2)(3)** לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו - 1975 וכן **16 עבירות של מסירת ידיעת כוזבת או מסירת דו"ח או מסמך הכוללים ידיעה כאמור, עבירות לפי סעיף 117(ב)(1) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו - 1975.**

2. כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, נאשמת 1 התאגדה כחברה בישראל ביום 1.1.98 וביום 4.10.2006 נרשמה כ"חברה מורשית" במע"מ לפי חוק מס ערך מוסף בענף הבניה והשיפוצים. מתוקף היותה חברה מורשית, חייבת נאשמת 1, באמצעות מנהלה, נאשם 2, להגיש דו"חות תקופתיים למע"מ ולשלם את המס הנובע מהם, במועד ובדרך שנקבעו בחוק ובתקנות מס ערך מוסף.

בתקופה שבין חודש פברואר 2010 לבין חודש ינואר 2012 הגישו הנאשמים למנהל המכס והמע"מ 16 דו"חות תקופתיים, שפרטיהם מופיעים בנספח א' לכתב האישום.

בדו"חות התקופתיים שהגישו הנאשמים בתקופת הדיווח האמורה, כללו הנאשמים ניכוי מס תשומות בסך של **1,560,622 ₪** מבלי שהיה להם לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק המע"מ.

הנאשמים ניכו את התשומות בהסתמך על 61 מסמכים הנחזים להיות חשבוניות מס על שם 6 חברות שונות וזאת מבלי שעשו או התחייבו לעשות את העסקאות שלגביהן הוצאו המסמכים כדלקמן:

א. 12 חשבונות פיקטיביות על שם חברת ה. באז בניה בע"מ נושאות תאריכים שבין 31.1.11 לבין 31.12.11 בהיקף עסקאות של ₪ 1,998,000 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא ₪-319,680.

ב. 3 חשבונות פיקטיביות על שם חברת מ.ג. תעשיות מסחר ובניה בע"מ מיום 30.7.2010 בהיקף עסקאות של ₪ 596,820 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא - 82,320 ₪.

ג. 10 חשבונות פיקטיביות על שם חברת נול הקסמים בע"מ נושאות תאריכים שבין 31.1.10 לבין 30.4.10 בהיקף עסקאות של ₪ 1,637,688 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא - 225,888 ₪.

ד. 18 חשבונות פיקטיביות על שם בסאם עואד בע"מ נושאות תאריכים שבין 17.5.10 לבין 31.8.10 בהיקף עסקאות של ₪ 2,990,074 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא - 412,424 ₪.

ה. 7 חשבונות פיקטיביות על שם חברת ז.ד. בנייה ופיתוח בע"מ נושאות תאריכים שבין 30.9.10 לבין 15.2.11 בהיקף עסקאות של ₪ 1,412,808 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא - 194,870 ₪.

ו. 11 חשבונות פיקטיביות על שם חברת ברקאי פרוייקטים וכוח אדם בע"מ נושאות תאריכים שבין 24.7.10 לבין 30.8.10 בהיקף עסקאות של ₪ 2,359,440 כשסכום מס התשומות הפיקטיביות שנוכה בגין הוא - 325,440 ₪.

3. בתאריך 3.7.23 הציגו הצדדים הסדר טיעון לפיו הנאשם יחזור בו מכפירתו ויודה בכתב האישום מתוקן. ע"פ ההסדר הוצעו שתי חלופות עונשיות, המבוססות על הפקדת סך כספי על חשבון הסרת המחדל.

החלופה הראשונה: ככל והנאשם יפקיד עד למועד הטיעונים לעונש סך של 180,000 ₪ על חשבון הסרת המחדל, המאשימה תגביל עצמה לעונש של 10 חודשי מאסר בפועל וכן ענישה נלווית לשיקול דעת בית המשפט. ההגנה תטען באופן פתוח.

החלופה השנייה: ככל והנאשם לא ישלם סך 180,000 ₪ על חשבון המחדל, הצדדים יטענו בהתאם לחלופה השנייה ולפיה, המאשימה תגביל עצמה ל- 12 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית וההגנה תהיה חופשית בטיעונה.

4. לאחר מתן הכרעת הדין ולבקשת הנאשם, הופנה הנאשם לממונה על עבודות השירות לקבלת חוות דעת לעניין התאמתו לריצוי עונש בדרך של עבודת שירות, אך לא התייצב כלל.

לדברי בא כוחו, הנאשם התנצל על אי התייצבותו בפני הממונה וזאת מפני שהנאשם תושב הדרום וכי מאז פרוץ המלחמה, פונה הנאשם לעיר אילת לצורך מטרת עבודה ולצורך מגורים.

5. בתאריך 8.1.24 ניתנה הכרעת דין מתוקנת המתייחסת ל-2 הנאשמים בתיק בה גם נאשמת 1 וגם נאשם 2 מואשמים בכלל העבירות.

טענות הצדדים

6. ביום 1.8.24 הגישה המאשימה טיעונים לעונש בכתב (ת/1).

ב"כ המאשימה הפנתה לפגיעה בערך המוגן, לחומרת המעשים המבוצעים במסגרת ביצוע עבירות מס, שעניין פגיעה משמעותית וישירה בקופה הציבורית, בערך השוויון בנטל המס ובאמון הציבור במוסדות המדינה האמונים על גביית המס.

נטען ביחס לנסיבות ביצוע העבירה כי מדובר ב- 61 עבירות של ניכוי מס תשומות וכן 16 עבירות של מסירת ידיעת כוזבת או מסירת דו"ח או מסמך הכוללים ידיעה כאמור, הנזק לקופה הציבורית עומד על סך של מעל 1.5 מיליון ש"ח.

כמו כן המאשימה טענה כי הנאשמים לא פעלו להסרת המחדל, אף לא באופן חלקי.

המאשימה הפנתה למדיניות הענישה בעבירות כלכליות ולפסיקה לפיה נדרשת ענישה מרתיעה.

מדיניות הענישה הנוהגת:

א. עפ"ג 9012-01-20 **מדינת ישראל נ' יחיא גאבר**: הנאשם הורשע על פי הודאתו בביצוע עבירות של ניכוי חשבוניות שלא כדין וניהול פנקסים כוזבים, כאשר סכום המחדל הכולל עמד על כ 1.1 מיליון ₪ **המחדל לא הוסר**.

בית משפט השלום קבע מתחם ענישה של 8 עד 32 חודשי מאסר והטיל על הנאשם 8 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, 3 חודשי מאסר על תנאי בעבירות עוון, 6 חודשי מאסר על תנאי בעבירות חטא, קנס בסך ₪ 10,000 וצו מבחן למשך שנה. בערעור שהגישה המדינה כנגד קולת העונש, קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה ראוי של 12 עד 30 חודשי מאסר, והטיל על הנאשם עונש של 15 חודשי מאסר. יתר רכיבי הענישה נותרו על כנם.

ב. רע"פ 7779/15 **דניאל כץ ואח' נ' מדינת ישראל**: המבקש הודה בהכללת חשבוניות החשודות כפיקטיביות בספריו, אך עמד על חפותו בכל הנוגע ליסוד הנפשי. לאחר דיון, קבע בית המשפט כי הנאשם ביצע את המיחוס לו, במטרה להתחמק מתשלום מס. סכום המחדל עמד על כ 1.5 - מיליון ₪ **ולא הוסר כלל**. בית המשפט הטיל על הנאשם 20 חודשי מאסר, 6 חודשי מאסר על תנאי בעבירות פשע על חוק מע"מ ופקודת מס הכנסה, 3 חודשי מאסר על תנאי בעבירות עוון וקנס בסך 30,000 ₪. ערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי ורע"פ שהוגשה לעליון - נדחו.

ג. רע"פ 5442/14 **חב' ינונה בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל**: הנאשם הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות של

ניכוי והפצת חשבוניות שלא כדן ובהסתרת מסמכים מהמנהל (עבירות בניגוד לסעיף 117 (ב)(7) לחוק מע"מ). סכום המחדל הכולל עמד על כ-750,000 ₪. הערכאה הדיונית קבעה מתחם ענישה של 10 עד 24 חודשי מאסר והטילה על הנאשם 18 חודשי מאסר, 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 50,000 ₪ בערעור שהגיש הנאשם לבית המשפט המחוזי כנגד הכרעת הדין וגזר הדין, קיבל המערער את המלצת בית המשפט וחזר בו מהערעור על הכרעת הדין. בית המשפט המחוזי שקל זאת לזכות הנאשם, כמו גם את מאמציו השיקומיים והתנדבותו לקהילה והקל את עונשו של הנאשם ל-14 חודשי מאסר בצירוף עונשים נלווים.

ד. רע"פ 5253/17 **אשרף אבו סרייה נ' מדינת ישראל**: המערער הורשע בביצוע עבירות של הוצאת 21 חשבוניות שלא כדן בין השנים 2008-2010, כאשר רכיב המע"מ הנובע מכלל החשבוניות עמד על כ-1.5 מיליון ₪ **המחדל לא הוסר**, אך לאור חלופי הזמן ממועד ביצוע העבירות ועד למתן גזר הדין, בית המשפט הטיל על המערער 16 חודשי מאסר לריצוי בפועל, מאסר מותנה וקנס בסך 60,000 ₪. ערעור שהגיש המערער על חומרת העונש נדחה.

נטען כי מתחם העונש הראוי בתיק שבפני הינו בין 18-36 חודשי מאסר בפועל, 10-18 חודשי מאסר על תנאי וקנס כספי בשיעור שבין 5-10% מסכום המס והתחייבות להימנע מעבירה דומה בעתיד.

לעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, המאשימה טענה כי הנאשמים הודו בכתב האישום מתוקן בשלב מוקדם יחסית של ההליך, דבר אשר הוביל להסדר הטיעון וכן טענה כי הנאשם נעדר הרשעות קודמות בעבירות מס ובכלל וכי החברה נעדרת הרשעות קודמות בעבירות מס.

עוד ציינה כי הנאשם לא התייצב בפני הממונה על עבודות השירות ב-2 הזדמנויות שונות.

המאשימה ציינה כי אם תעלה טענה ביחס למצבו הכלכלי של הנאשם, תטען המאשימה כי לא אחת נפסק בעניין זה כי קושי כלכלי אינו מהווה עילה להקלה בעונשו של נאשם בעבירות כלכליות ואף הפנתה לפסיקה 20237-09-18 **מ"י נ' גורי**.

עוד הפנתה המאשימה להסדר הטיעון שהוצג על ידי הצדדים ולנימוקים העומדים בצידו, הכוללים את התיקון המשמעותי שנעשה בכתב האישום, את הודעת הנאשם וחיסכון בזמן שיפוטי וכן ניתן משקל לחלופי הזמן ממועד ביצוע העבירות ועד להגשת כתב האישום נגדו.

מנגד, ציינה המאשימה כי הנאשם לא פעל להסרה ולו חלקית של המחדל ולכן טענה המאשימה להטלת ענישה בהתאם לחלופה השנייה בהסדר הטיעון שהוצג בין הצדדים.

לטענת המאשימה, על אף שההסדר שהוצג הינו בחריגה ממתחם העונש ההולם לו טוענת המאשימה, הרי שבשל החיסכון בזמן שיפוטי ותביעתי ונוכח חלופי הזמן ממועד ביצוע העבירות, יש לאמץ את הסדר הטיעון

בחלופה השנייה ולהטיל על נאשם 2 עונש של מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים, מאסר על תנאי ברף התחתון של המתחם, קנס ברף העליון של המתחם וחתימה על התחייבות עצמית להימנע מביצוע העבירות בהן הורשע.

7. ביום 21.1.24 הגישה ההגנה טיעונים לעונש בכתב.

לעניין חלופי הזמן מביצוע העבירות ושיהוי ניכר בהגשת כתב האישום.

ההגנה טענה כי לעניין זה עומדת לרשות הנאשם טענת הגנה מן הצדק.

ההגנה טענה כי עבירות המס בוצעו בין השנים 2010 - 2012 וכי כתב האישום המקורי הוגש בשנת 2020 וכי כתב האישום המתוקן הוגש בשנת 2021 וכי הנאשמים נותנים את הדין בשנת 2024.

על כן, נטען כי המאשימה פעלה בהגשת כתבי האישום תוך שיהוי ניכר אשר פוגע פגיעה אנושה בהגנתם של הנאשמים. זאת מכיוון שהבאת ההליכים הפליליים לדיון והכרעה בבית המשפט זמן רב לאחר מועד ביצוע העבירות מקשה לקיים אותם כראוי וכך בחלופי הזמן אשר יכול להשפיע על זיכרונם של העדים, דבר היכול לגרום להגנה נזק ראייתי.

כמו כן, נטען כי הנאשם זומן לחקירה ראשונה בחודש נובמבר 2009 וזומן לחקירה בשנית בשנת 2016 וכי זו למעשה פעולה החקירה האחרונה בתיק. כמו כן, כתב האישום המתוקן הוגש לבית המשפט ביום 14.09.2021, קרי 5 שנים מתום החקירה ב-2016, וכ- 10 שנים ממועד ביצוע העבירות.

תקופת זמן זו לפני דברי ההגנה הינה תקופה ארוכה ומשמעותית בחייו של אדם.

כמו כן, נטען כי בתיק זה לא הייתה השתלשלות חקירתית חריגה אשר הצדיקה את השיהוי הניכר.

כמו כן, הפנתה ההגנה להנחיה היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.1202 "משך טיפול התביעה עד להגשת כתב האישום".

עוד הפנתה ההגנה לפסיקה בנושא השיהוי וטענה כי: "כידוע, שיהוי וחלופי הזמן מהווים שיקולים רלוונטיים בין שיקולי הענישה, ונקבע לא אחת כי שיהוי בהגשת כתב אישום מביא לעינוי דין לנאשם ולצידו פגיעה פוטנציאלית ביכולתו להתגונן, ויש בו כדי להביא להקלה משמעותית בעונש במקרים מתאימים, כשכל מקרה נבחן על פי נסיבותיו.

וכן הפנתה לפסיקות הנוגעות לעניין: ע"פ 57577-02-19 **ילדרים נ' מ"י** (הפסיקה המוזכרת שם ע"פ 17/4603 **אדרי נ' מ"י**, פסקה 33 בפסק הדין בערעור על גזר הדין, ע"פ 17/7989 **דשקוב נ' מ"י**, פסקה 11, עפ"ג 6117-09-16 פרי נ' פרקליטות מחוז תל אביב מיסוי וכלכלה.

לפיכך, טענה המאשימה, כי לנאשם עומדת הטענה של "הגנה מן הצדק" מחמת שיהוי ועינוי הדין שנגרם לו בגינה.

בהמשך נטען כי הנאשם פעל כמיטב יכולתו להסרת מחדלם של הנאשמים עד למועד גזר הדין אולם, המחדל טרם הוסר במלואו עקב חיסרון כיס ובהיעדר יכולת כלכלית ומעטפת משפחתית לסייע לנאשם.

בענין מדיניות הענישה הנוהגת, טענה ההגנה כי מסקירת הפסיקה בתיקים כלכליים בהם נאשמים הורשעו בביצוע עבירות מס בהיקף מחדלים גבוה גם כאשר מחדלים לא הוסרו עולה כי בתי המשפט מצאו ליתן משקל משמעותי לשאלת חלוף הזמן בענישה בין אם במניעת האפשרות להטיל עונש של מאסר בפועל ובין אם כנימוק לכך שהמאסר ירוצה בעבודות שירות.

א. בעפ"ג 68947-07-20 **סרגיי יוסופוב נ' מדינת ישראל**: המערער גרע מהקופה הציבורית כ 1.4 מיליון ₪ בגין ניכוי כזב של מס תשומות, ללא חשבוניות מס כדין, המחדל לא הוסר.

לאור חלוף הזמן, בית המשפט המחוזי באר שבע קיבל את הערעור, ביטל את רכיב המאסר בן 10 חודשים והעונש הומר ל 9 - חודשי עבודות שירות.

ב. בע"פ 57577-02-19 **סייבן ילדרים נ' מדינת ישראל**: קיבל בית המשפט המחוזי את ערעור המערער שהורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירות מס שונות ומתוכן 15 עבירות של ניכוי מס תשומות שלא כדין ו 15 - עבירות של שימוש במרמה או תחבולה במטרה להתחמק מתשלום מס ונידון ל- 16 חודשי מאסר. המערער עבד כעצמאי בתחום הבנייה בין השנים 2010-2011, ובמסגרת דיווחיו לרשויות המס כלל 15 חשבוניות מס תשומות כוזבות בסך 3,557,136 ₪, כאשר המע"מ הנובע מסכום זה עומד על 491,459 ₪, גזר-הדין ניתן רק בשנת 2019. בית המשפט מחוזי קיצר את תקופת המאסר לכדי 9 חודשים והורה כי זה ירוצה אותם בדרך של עבודות שירות. הנימוק המרכזי לקבלת הערעור היה קשור בחלוף זמן של 8-9 שנים בין מועד ביצוע העבירות למועד שבו נדרש הנאשם לתת את הדין.

ג. ת"פ 26919-06-18 **בית המכס ומע"מ ירושלים נ' אהרון מיכאל**: במקרה זה הנאשם חמק מתשלום מס בגובה של 1,777,050 ₪ באמצעות דיווחים כוזבים, כאשר המחדל הוסר בחלקו, אולם בשל נימוקים אישיים כגון חלוף הזמן הוטל על הנאשם עונש של 9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות לצד מאסר מותנה וקנס בסך 300,000 ₪.

ד. בנסיבות חמורות מענייננו, בת"פ 67277-12-18 **רשות המיסים נ' הלל טלקר**: דובר על נאשם שניכה מס תשומות פיקטיביות בסך של 2,099,778 ₪. המחדל לא הוסר. בית המשפט נתן משקל לשיהוי בהגשת כתב אישום על רקע טענת "הגנה מן הצדק" והשית על הנאשם 9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

ההגנה המשיכה והפנתה לפסיקות רבות נוספות.

לענין מתחם העונש ההולם, טענה ההגנה כי מתחם העונש ההולם במקרה דנן צריך לנוע בין 6 חודשי

מאסר שירוצו בעבודות שירות ועד ל- 18 חודשי מאסר בפועל.

לעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, טענה ההגנה כי הנאשם הודה במיוחס לו ע"פ כתב האישום המתוקן בשמו ובשם הנאשמת בהזדמנות הראשונה, חסך זמני שיפוטי יקר והעדת עדים רבים. עוד נטען כי הנאשם עשה זאת תוך ביטוי של לקיחת אחריות מוסרית ומשפטית ומתוך נכונות להפנים את האירועים ולשלם את חובם של הנאשמים לחברה.

כמו כן, טענה ההגנה כי ידו של הנאשם אינה משגת להסיר את מחדלו בהתאם לחלופה הראשונה שהוצגה בהסדר הטיעון, יטענו הצדדים לעונש בהתאם לחלופה השנייה.

נטען כי הנאשמים נעדרי עבר פלילי ונעדרי הרשעות בעבירות מס. כמו כן, נטען כי הנאשם נשר מלימודיו על רקע סוציאקונומי קשה, נכנס לנעלי אביו על מנת לפרנס את אחיו ואמו.

הנאשם מנהל אורח חיים נורמטיבי ועובד לפרנסתו בעבודות מזדמנות. כמו כן נטען כי לנאשם כיום אין דירת מגורים, אין נכסים ורכבים על שמו.

עוד נטען כי העבירות בוצעו ברוח שטות, ללא תחכום והיקף ניכר יחסית והסתיימו ביוזמת הנאשם וכי מאז כתב האישום המתוקן, הנאשם לא ביצע עבירות נוספות וכי הוא מביע חרטה כנה ואמיתית על מעשיו.

כמו כן, התבקש בית המשפט בשים לב לחלוף הזמן והשיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, ההודאה בהזדמנות הראשונה, נסיבותיו האישיות של הנאשם, הפסיקה הנוהגת ומטעמי צדק למקם את הנאשם ברף התחתון של המתחם ולהשית של הנאשם עונש שירוצה על דרך של עבודות שירות שלא יעלה על 6 חודשים. באשר לרכיב הקנס, לאור סעיף 40 ח' לחוק העונשין, התבקש בית המשפט להתחשב במצבו הכלכלי והאישי של הנאשם ולהסתפק בהשתתף קנס מתון וסמלי.

הואיל והנאשמת אינה פעילה, התבקש בית המשפט להימנע מהשתתף קנס על הנאשמת.

דין והכרעה

הערכים המוגנים ושיקולי הענישה

8. נראה כי אין צורך להכביר מילים על חומרתן של עבירות המס. מדובר בעבירות אשר פוגעות פגיעה חמורה בערך השוויון. הקופה הציבורית נפגעת והדבר גורר גם פגיעה בכיסו של כל אזרח ואזרח, נטל המס מוטל באופן גבוה יותר לשם מימון פעילות ציבורית ואף יכול ויחסרו שירותים ציבוריים שניתן היה לממן לו ההכנסות ממיסוי היו גבוהות יותר. הפגיעה בקופה הציבורית גוררת פגיעה קשה בכלכלה, במשק ואף גוררת פגיעה בעיקרון הסולידריות החברתית.

9. בית המשפט העליון עמד לא אחת לא חומרתן של עבירות אלה, כדלהלן:

עמוד 7

"בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה ובמגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם מהקושי הרב שבחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא כי העונש ההולם בעבירות אלה הוא מאסר בפועל".

[רע"פ 9004/18 מאיר יצחקי נ' מדינת ישראל (31.12.2018), פסקה 11 בהחלטת כב' השופט אלרון].

10. בנוסף לפגיעה הכלכלית בקופה הציבורית ובכיסם של אזרחי המדינה שומרי החוק ולפגיעה בערך השוויון בנטל המס, יש במעשי הנאשמים גם פגיעה בפעילות התקינה של מערכת המס ושיטת העבודה אשר מתבססת על דיווחי אמת ובמועד מאת הנישומים.

11. עבירות אלה קלות לביצוע ומנגד אכיפתן קשה בשל הקושי שבחשיפתן. לאור האמור, נקבע כי יש לנקוט ביד קשה עם עברייני המס ולהשית עליהם ענישה מרתיעה. בעבירות אלה יגבר האינטרס הציבורי שבהרתעה, הן הרתעת הרבים והן הרתעת היחיד, על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם.

". . . כבר נפסק, לא אחת, כי בעבירות כלכליות - בכלל, ובעבירות מס - בפרט, גובר משקלם של האינטרס הציבורי שבהחמרה בענישה ושל שיקולי ההרתעה, על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם".

[רע"פ 5308/18 נאסר ג' בארין נ' מדינת ישראל אנף המכס והמע"מ (18.7.2018), פסקה 11 בהחלטת כב' השופט אלרון].

12. ככלל יש למצות את הדין עם הנאשמים בביצוע עבירות מס ולהשית עליהם ענישה בדמות מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח.

"בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה ובמגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם מהקושי הרב שבחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא כי העונש ההולם בעבירות אלה הוא מאסר בפועל".

[רע"פ 9004/18 מאיר יצחקי נ' מדינת ישראל (31.12.2018); רע"פ 2259/16 מרק פרנק חנוכיב נ' מדינת ישראל (2.5.2016)].

13. כמו כן, בענייניו המחדל לא הוסר, וכי בתי המשפט עמדו לא אחת על החשיבות שיש לייחס לסוגיית הסרת עמוד 8

המחדל ולמשקל שיש לתת לעניין זה בגזירת עונשם של עברייני מס:

"בפסיקתו של בית משפט זה אמנם הודגשה לא אחת חשיבות הסרת המחדל על ידי הנאשם. עוד נאמר כי על מנת לעודד התנהגות זו, על בית המשפט לשקול הפחתה בעונשו של נאשם שהחליט לתקן את העיוות שנגרם מעבירותיו (ראו: ע"פ 395/75 מיכאל צור נ' מ"י, פ"ד ל(2) 589 (1976); ע"פ 1341/02 מיכל מזרחי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (21.10.02)). תפיסה זו אף קיבלה ביטוי במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), בסעיף 40 לחוק, אשר כולל רשימה של שיקולים שאינם נוגעים לביצוע העבירה שעל בית המשפט להביא בחשבון לצורך קביעת גזר הדין.... [רע"פ 5872/14 אלון נגד מדינת ישראל]."

מתחם העונש ההולם

14. בקביעת מתחם העונש ההולם יש לשקול, בין היתר, את משך הזמן בו בוצעו העבירות ואת שנות המס על פניהן בוצעו; את מספר החשבוניות שהוצאו שלא כדין ודווחו במסגרת הדיווחים התקופתיים; את היקף העסקאות בפועל; ואת הפגיעה בקופה הציבורית. עוד יש לשקול את השיטתיות ואת התחכום בהם נקט הנאשם בביצוע העבירות.

15. עיון במדיניות הענישה הנוהגת לרבות בפסיקה שפורטה בהרחבה בטיעוני הצדדים בכתב מעלה כי בעבירות דומות ובהיקפים כספיים דומים הוטלו עונשים במנעד רחב, התלוי בין היתר, בנסיבות ביצוע העבירות, בהיקף הכספי ובשאלת הסרת המחדל.

16. בהתחשב באופי העבירות והיקפן אני סבור כי מתחם העונש הראוי נע בין 15-30 חודשי מאסר בפועל.

הסדר הטיעון שהוצג בין הצדדים ביחס לנאשם הינו הסדר מקל, אולם אינו חורג ממתחם העונש ההולם באופן משמעותי ובוודאי לא מצדיק להתערב בו בשים לב להעדר עברו פלילי של הנאשם וחיסכון בזמן השיפוטי ונוכח הטענה להגנה מן הצדק בשל השיהוי במועד הגשת כתב האישום. יחד עם זאת, הנאשם לא הסיר את המחדל באופן מלא ולו באופן חלקי. שילוב נתונים אלו הביא אותי למסקנה כי יש להטיל על הנאשם עונש לריצוי מאסר בפועל אולם התקופה שתיגזר תיתן ביטוי לטענת השיהוי כך שמצאתי לנכון לקבל עתירת המאשימה בהתאם לחלופה השנייה שהוצגה על ידי הצדדים במסגרת הסדר הטיעון.

בחינת מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים:

א. רע"פ 9004/18 מאיר יצחקי נ' מ"י:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בגדרו נדחה ערעור המבקשים על הכרעת דינו וגזר דינו

של בית משפט השלום.

המבקשים הורשעו בבית משפט השלום, לאחר שמיעת ראיות, בביצוע 55 עבירות של ניכוי מס תשומות ללא מסמך כדון, לפי סעיף 117(ב)(5) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ). בית משפט השלום גזר את דינם של המבקשים כדלהלן: על המבקש הוטלו 6 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות; **8 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירה על חוק מע"מ במשך 3 שנים; וכן קנס בסך 120,000 ש"ח, או 10 חודשי מאסר תמורתו.** על המבקשת 2 הוטל קנס בסך 100,000 ש"ח.

בבואו לגזור את עונשו של המבקש בתוך המתחם עמד בית משפט השלום על מכלול נסיבותיו האישיות, ובכללן עברו הפלילי הנקי; גילו המתקדם והיותו אב לילדים; תרומתו לקהילה ולרווחתם של חיילי צה"ל; וכן מצבה הרפואי הקשה של רעייתו ותמיכתו בה. בית המשפט סבר כי בכוחן של הנסיבות האמורות, כשלעצמן, להצדיק את העמדת עונשו של המבקש בקרבה ל"אמצע גדרי מתחם העונש ההולם".

לצד זאת, בית משפט השלום העמיד לנגד עיניו את חלוף הזמן מעת ביצוע העבירות, שבמהלכו לא ביצע המבקש עבירות נוספות, וקבע כי יש ליתן לשיקול זה "משקל משמעותי" בגזירת עונשו. בסיכומם של דברים, ובשים לב לכך שהמבקשים "הסירו את המחדל", כהגדרת בית המשפט, באמצעות תשלום קרן החוב לרשויות המס, השית בית המשפט על המבקש את העונש האמור לעיל.

המבקשים ערערו על הכרעת הדין ועל גזר הדין לבית המשפט המחוזי. המשיבה ערערה גם היא על גזר הדין. בפסק דינו דחה בית המשפט המחוזי את ערעור המבקשים וקיבל חלקית את ערעור המשיבה, בקובעו כי עונש המאסר שנגזר על המבקש בבית משפט השלום חורג לקולא ממדיניות הענישה הנוהגת. **נקבע, כי בית משפט השלום אכן שגה בקביעת מתחם הענישה, וכי יש להעמידו על טווח שבין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל.** כן נקבע כי לנוכח חומרת העבירות ומדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירות מס, ולנוכח העובדה ש"רכיב לא מבוטל מהעיכוב נבע מאופן ניהול ההליך על ידי המערערים, אין בחלוף הזמן וביתר נסיבותיו האישיות של המבקש כדי לפטור אותו מעונש מאסר מאחורי סורג ובריח.

עם זאת, בית המשפט סבר כי אין מקום לקבל את עמדת המשיבה במלואה ולהעמיד את עונשו של המבקש על 27 חודשי מאסר בפועל. זאת, לנוכח התמשכות ההליכים והעובדה שזו נבעה גם מהתנהלותה של המשיבה, ובשים לב לכך שאין דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין עם נאשם. **לפיכך, השית בית המשפט המחוזי על המבקש עונש של 12 חודשי מאסר בפועל, חלף עונש המאסר שהוטל עליו בגזר דינו של בית משפט השלום, תוך שהותיר את יתר רכיבי העונש על כנם.**

המבקשים ערערו לבית המשפט העליון, בו טענו כי העובדה שגזר הדין ניתן יותר מ-10 שנים לאחר ביצוע העבירות מחייבת הימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל. לשיטת המבקשים, טענה זו עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה ועם הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 128) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשע"ו-2016, ה"ח הממשלה 1078 (להלן: הצעת החוק), אשר במסגרתה פועל המחוקק, לשיטת המבקשים, "לשינוי הוראות החוק כך שנסיבת חלוף הזמן תוכל להצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם".

בית המשפט העליון טען כי:

"הלכה היא כי יש בחלופי הזמן כדי להוות שיקול לקולא בגזירת עונשו של נאשם. ואולם, בית משפט זה עמד לא אחת על כך שמשקלו של שיקול זה, כמו גם אופן השפעתו המדויק על גזירת עונשו של נאשם מסוים, תלויים בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה. אמירה ברוח דומה הובעה בפסק הדין בע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל:

"לא כל עיכוב [בהליכים בעניינו של נאשם - י' א'] נושא עליו 'שובר הנחה' הפוטר נאשם מעונש בכלל ומעונש מאסר בפרט. גם במצב מעין זה שומה על בית המשפט לבחון את מכלול האינטרסים הצריכים לענישה. מדובר בשיקול שעל בית המשפט לשיקול ולקבוע מהו הביטוי ההולם לו בגזירת העונש" (שם, בפסקה 338).

יער כי הלכה זו מוצאת תימוכין אף בהצעת החוק שעליה ביקשו המבקשים להסתמך בבקשתם, חרף העובדה שטרם אושרה על-ידי המחוקק. הצעת חוק זו מבקשת להעניק לבית המשפט סמכות לסטות ממתחם הענישה שקבע, בין היתר בשל חלופי "פרק זמן ארוך במיוחד" מעת ביצוע העבירה. ואולם, כעולה מסעיף 2 להצעת החוק ומדברי ההסבר לה, סמכות זו לא תופעל כעניין שבשגרה, אלא בהתקיים "נסיבה מיוחדת ויוצאת דופן" המצדיקה סטייה ממתחם הענישה "כדי למנוע עיוות דין", וכפי שהודגש בדברי ההסבר להצעת החוק:

"כמובן שלא בכל מקרה הימשכות ההליכים המשפטיים מצדיקה הקלה של ממש או אף הקלה כלשהי בעונשו של נאשם, ולעתים עקרון ההלימה ואינטרסים אחרים יצדיקו את מיצוי הדין עם הנאשם גם בחלופי זמן" (שם, בעמוד 1079).

לנוכח האמור, תמים דעים אני בית המשפט המחוזי כי חומרתן העקרונית של העבירות שבהן הורשעו המבקשים ונסיבות ביצוען הקונקרטיות מחייבות הטלת עונש מאסר בפועל על המבקש, וזאת אף על רקע מכלול נסיבותיו האישיות והמשפחתיות וחרף חלופי הזמן בין מועד ביצוע העבירות למועד מתן גזר הדין, מצב דברים אשר - כפי שקבע בית המשפט המחוזי - רובץ גם לפתחו של המבקש (והשוו: רע"פ 8009/10 זכאי נ' מדינת ישראל, רע"פ 1929/18 אריאלי נ' מדינת ישראל).

קביעת העונש המתאים בגדרי המתחם

בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יתחשב בית המשפט בשיקולים כלליים ובשיקולים פרטניים, שאינם קשורים בנסיבות ביצוע העבירה. במקרה שבפני מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

17. שקלתי את נסיבותיו האישיות של הנאשם, גילו, היותו נעדר עבר פלילי והמצוקה הכלכלית אליה נקלע. עם זאת, ככלל, המשקל שניתן לנסיבותיו האישיות של הנאשם ולמצוקתו הכלכלית כשעסקינן בעבירות מס הוא נמוך.

בעניין זה אפנה לדבריו של כב' השופט (בדימוס) א' שהם ברע"פ 4584/15 משהור משאהרה נ' מדינת ישראל, בפסקה 7:

"ועוד יש להזכיר, בהקשר לכך, כי עבירות כלכליות, ובכללן עבירות המס, טומנות בחובן חומרה מיוחדת, המצדיקה ענישה מרתיעה במסגרתה מוקנה משקל נמוך לנסיבותיו האישיות של הנאשם. לאמור: "כשעסקינן בעבירות מס כללל, כנפסק לא אחת, שיקולי ההרתעה גוברים על נסיבותיו האישיות של הנאשם, אף אם אינם מאיינים אותו: 'נוכח פגיעתה הקשה של עבריינות המס במשק, בכלכלה, במגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, ואף בשל הקושי הרב שבחשיפתה, יש לנקוט ביד קשה בטיפול בעבירות אלה ולהעניק משקל מיוחד להיבט ההרתעתי של העבריינים, במסגרת שיקולי הענישה'" (רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.11.2010); ראו גם:

עניין פלוני; ראו גם: רע"פ 7964/13 רובינשטיין נ' מדינת ישראל:

"לא. כמו כן, מצבו הכלכלי הקשה של המערער, אינו מצדיק אי-הגשת דו"חות במועד. בעניין זה אנו מפנים לדבריה של כב' השופטת (בדימוס) ד' דורנר ברע"פ 4844/00 ברקאי נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(2) 37, 46 (2001):

"יוצא אפוא כי על-פי תכליתם, האיסורים הפליליים על הימנעות מהעברת מסים שנגבו משטרעים גם על מצבים שבהם לפרט עומדת אך ברירה בין עיכוב כספי המסים בידי לבין התמוטטות הכלכלית. שכן, לפרט אין זכות לבסס את המשך פעילותו העסקית על כספים שאינם שייכים לו. על-כן יש לקבוע כי ההגנות של "הצדק סביר" ונקיטת האמצעים הסבירים או הנאותים למניעת העבירה אינן חלות אף אם העיכוב בהעברת כספי המסים נבע ממצוקה כלכלית קשה שהותירה בפני הפרט אך בחירה בין העברת כספי המסים, שאינם שייכים לו, לבין קריסתו הכלכלית".

18. כמו כן, שקלתי את נסיבות ביצוע העבירה, ואת העובדה כי המחדל לא הוסר כלל, כאשר המדובר בניכוי מס תשומות בסך של 1,560,622 ₪.

בנוסף, לקחתי בחשבון כי הנאשם מנהל אורח חיים נורמטיבי ועובד לפרנסתו בעבודות מזדמנות וכי אין לנאשם דירת מגורים ולא נכסים ורכבים על שמו.

כמו כן, כן נלקח בחשבון כי הנאשם לא ביצע עבירות נוספות וכי הוא מביע חרטה כנה ואמיתית על מעשיו.

19. כמו כן, לקחתי בחשבון את השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום, כאשר מדובר בעבירות שבוצעו בתקופה שבין חודש פברואר 2010 לבין חודש ינואר 2012 ובשנת 2016 הסתיימה החקירה. בנוסף, כתב האישום המתוקן הוגש לבית המשפט ביום 14.09.2021 וכי רק ביום 3.7.23 הציגו הצדדים הסדר טיעון לפיו הנאשם יחזור בו מכפירתו ויודה בכתב האישום המתוקן.

משכך, סבור אני, כי יש ליתן לשיהוי זה, שלא ניתן לו טעם של ממש, משקל בעת גזירת עונשו של המערער, אולם הואיל ומדובר בעבירות מס, המשקל שיינתן לשיהוי הוא נמוך יותר, נוכח האינטרס הציבורי באכיפת עבירות המס (עיניו, למשל, בדברי כב' השופט י' אלרון ברע"פ 9004/18 יצחקי נ' מדינת ישראל, בפסקה 11).

סוף דבר:

לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים כמפורט לעיל

אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 12 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו בגין תיק זה.

הנאשם יתייצב לריצוי עונשו בבית סוהר "דקל" ביום 21.4.2024 עד בשעה 08:00 הנאשם יביא עימו תעודת זהות וכן העתק פרוטוקול גזר הדין.

הבהרתי לנאשם את זכותו לפנות ליחידה למאסרים נדחים בשב"ס לצורך תיאום מקום ריצוי המאסר.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 3 שנים ממועד שחרורו מהמאסר. מאסר זה יופעל במידה והנאשם יעבור במשך תקופת התנאי עבירה מן העבירות בהן הורשע.

ג. קנס בסך 40,000 ₪ או 4 חודשי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם ב- 40 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 1.4.25. תשומת לב הנאשם, כי אי עמידה בתשלום תביא להעמדת הסכום כולו לפירעון.

ד. הנאשם יצהיר על התחייבות כספית בסך 15,000 ₪ שלא לעבור עבירה בה הורשע וזאת לתקופה של שנתיים מיום שחרורו.

ה. מטיל על נאשמת 1 קנס סמלי בסך 500 ₪ בשים לב לכך שהנאשמת אינה פעילה עוד. הקנס ישולם עד ליום 1.6.24.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, א' אדר ב' תשפ"ד, 11 מרץ 2024, בהעדר הצדדים.